

Navždy první

Do 10.ročníku sólového závodu přes Atlantik Route du Rhum nastoupil i 75letý Sir Robin Knox-Johnston. Nejstarší účastník závodu má na svém kontě mnoho prvenství. To jedno, největší, mu už nikdo nesebere. Stal se prvním mužem, který dokázal sólo a nonstop obeplout svět.

Text: Jiří Brožek | Foto: archiv

Robin Knox-Johnston se narodil v 17. března 1939 v Londýně. Do Královského námořnictva, kam se hlásil v 17 letech, nebyl přijat, protože nesložil zkoušky. Svoji námořní kariéru proto začal v obchodním loďstvu.

Dopracoval se k hodnosti palubního důstojníka Britsko-indické paroplavební společnosti. Později se usadil se na nějaký čas v indickém Bombaji.

Zde se rozhodl postavit malou plachetnici. 19. prosince 1964 byla loď jménem Suhaili spuštěna na vodu. Šlo o 32 stop (9,8m) dlouhý bermudský keč. Využití již pro jachtu měl. Vydal se na ní z Indie do Anglie kolem mysu Dobré naděje. Uplul 10 000 NM a zjistil, že se velmi dobře ovládá při jízdě na plachty a že je velmi stabilní. Zkušenost z dlouhé plavby ovlivnila další námořní kariéru. Po návratu do Anglie odešel zpět na moře jako první důstojník oceánské lodi Kenya. Suhaili byla zatím vytažena z vody a v Benfleetu nabídnuta k prodeji.

INSPIRACE

V letech 1966–67 uskutečnil skvělý britský jachtař Francis Chichester nejdelší osamělou plavbu. Plul kolem světa. Musel se z technických důvodů jednou zastavit, v Austrálii.

Na světě již nezbyvalo mnoho výzev, mnoho prvenství. Chichester pro sebe nedokázal získat sólo nonstop plavbu kolem světa. Tento triumf byl zachován pro jiné. A zájem o něj byl. Mezi jinými si na něj brousil zuby i Robin Knox-Johnston, jenž stáhl Suhaili z prodeje.

Sunday Times Golden Globe Race
Příležitost na sebe nenechala dlouho čekat. V roce 1968 se britský list The Sunday Times rozhodl vyhlásit soutěž s názvem Golden Globe. Šlo o sólovou nonstop plavbu kolem světa se startem a cílem ve městě Falmouth. Trasa byla jasná. Vedla kolem mysů Dobré naděje, Leeuwin a Horn.

Přihlásilo se devět adeptů na prvenství. Organizátoři nestanovili přesný termín startu. Bylo třeba vyjet kdykoli mezi 1. červnem a 31. říjnem. Byla vypsána i cena pro vítěze. Kdo připluje zpět první, dostane 5000 liber.

Děvět dobrodruhů odstartovalo. Čtyři z nich plavbu ukončili ještě před opuštěním Atlantského oceánu. Pátý, Skot Chay Blyth, který vyplul bez jediné jachtařské zkušenosti ve věku 28 let (vesloval však přes Atlantik) na své 30stopé lodi, dokázal

doplout až za mys Dobré naděje. Bez zkušeností fantastický výkon.

Nigel Tetley zpečetil svůj konec 22. dubna 1969. To bylo 5000 námořních mil od cíle. Jeho loď Victress se začínala pomalu rozpadat. Tetley se však domníval, že jej dohání Donald Crowhurst. Místo opatrnější plavby sešlápl plyn na podlahu. Po uplnutí dalších 1200 mil, 21. května 1969, se Victress rozlomila a potopila. Tetley byl ze záchraného člunu vyzvednut následující odpoledne.

TRAGICKÁ POSTAVA

Ukázalo se, že Tetley nemusel spěchat. Crowhurst byl tragickou postavou závodu. Vstoupil do závodu s touhou po vítězství a peněžní odměně. Jeho podnikání v Anglii upadalo.

Před startem měl za sebou maximálně vikendové plavby. Od počátku se potýkal s velkými problémy. Nikam neplul a vykazoval falešné pozice. Tvářil se, že pluje kolem světa, ale jen zabíjel čas v Atlantiku. Potřeboval zvítězit. Musel zvítězit! Lhal.

Důkazy nalezené po jeho zmizení ukazují, že jeho pokus o klam skončil zešilením. A sebevraždou. Z paluby svého trimaranu se vrhl do moře. Opuštěnou loď se nakonec podařilo najít.

MEDITACE S VÍTĚZSTVÍM V KAPSE

Pro vítězství si jel Francouz Bernard Montessier. Po obeplutí mysu Horn ale nepokračoval Atlantikem na sever do cíle. Zůstal ve Řvoucích čtyřicítkách a plul dál na východ. Doplnul až na Tahiti. Odmítl komercializaci dálkových plaveb.

V meditacích obeplul svět jeden a půlkrát.

NENÁPADNÝ KNOX-JOHNSTON

Jedním ze startujících byl Robin Knox-Johnston s vlastnoručně vyrobenou plachetnicí Suhaili. Před startem řekl: „To je to jediné, co je nyní nutné podniknout.“ Plně naložený keč Suhaili odplul téměř bez povšimnutí z Falmouthu v pátek 14. června 1968. Rozloučit se s ním přišli jen nejbližší. Johnston vyplul v pátek a ignoroval pověry. Podle nich každá plavba započatá v pátek není šťastná a neskončí dobře.

Suhaili byla těžká a plula pomalu. Johnston nebyl zpočátku v dobré kondici, zotavoval se ze žloutenky. Cestou se potýkal se všemožnými potížemi. U mysu >>>

Dobré naděje byla jeho loď již dvakrát položena na bok. Nástavba byla poškozena, nádrže na vodu kontaminované a nefunkční byla i radiostanice. Následujících osm a půl měsíce byly jeho jediným kontaktem s okolním světem kolem plující lodě.

Ztráta radiostanice znamenala také navigační problém, protože pro další plavbu neměl možnost si ověřovat přesný čas, což je při použití sextantu důležité. Předpovědi počasí byly v té době nedosažitelné. Používal jen

nástěnný barometr. Silných bouří zasáhlo Suhaili mnoho. Loď měla potřhané plachty, poškozený gooseneck (kování, které pojí ráhno ke stěžni) a po obeplutí Austrálie selhal kompletně autopilot. Od té doby musel Johnston řídit loď manuálně. Snažil se trimovat plachty, aby se loď vedla co nejlépe sama.

Po 147 dnech plavby se k Suhaili přiblížila loď Melbourne. Oznámila, že závod stále pokračuje. Předala a převzala poštu. Johnston plul dále k mysu Horn. Jachta byla den po dni zmítaná silnými

bouřemi. Vlny v Pacifiku dosahovaly největších rozměrů. Knox-Johnston odhadoval výšku přes 20 metrů.

SVÍRAVÁ SAMOTA

Štědrý den 1968 byl pro čtyři zbylé závodníky těžkým dnem. Crowhurst volal rádiem své ženě Evě, které odmítl dát informace o přesné pozici. Pouze sdělil, že je za Kapským Městem. V té době se nacházel 20 mil od nejuvýchodnějšího bodu Brazílie, pouhých 7° od rovníku. Podobně jako Crowhurst, i Tetley byl v těžké depresi.

Ke štědrovečerní večeři měl nachystaného pečeného bažanta. Trpěl však samotou.

Johnston, na moři jako doma, léčil svou samotu zvýšenou dávkou whisky. Podařilo se mu naladit americkou rozhlasovou stanici, ze které se dozvěděl, že posádka Apollo 8 s americkými astronauty se dostala na oběžnou dráhu kolem Měsíce. Moitessier se v tu dobu opaloval v klidném oceánu v místech, kterým se říká Řvoucí čtyřicítka. Paradoxně nefoukalo a byl klid.

JEDINÝ DO CÍLE

Johnston obeplouvá Horn 17. ledna. Moitessiera má v zádech. Ten si však v Atlantiku uvědomil své rozčarování z komerčního pojetí závodu a rozhodl se pro plavbu na Tahiti.

5. dubna 1969 byl Johnston spatřen britským tankerem nedaleko Azor a byla upřesněna jeho pozice. Poprvé po téměř pěti měsících. Zpráva o jeho poloze způsobila značné vzrušení. Bylo odhadováno, že dorazí domů 24. dubna a zvítězí.

Přišel o 2 dny dříve. Byl přivítán celníkem s tradiční otázkou: „Odkud přijíždíte?“ Odpověděl: „Z Falmouthu.“

Byl jediný, kdo dokončil extrémně těžký závod. Stal se prvním mužem,

který dokázal sólo a nonstop obeplout svět. Cesta dlouhá přibližně 30 000 mil mu trvala 313 dní. Vyhral 5000 liber. Částku později věnoval do fondu na podporu Crowhurstovy rodiny. V roce 1995 byl uveden do rytířského stavu a užívá titulu sir.

ROUTE DU RHUM

Letos se 75letý Knox-Johnston postavil na startovní čáru Route du Rhum. Pluje na jachtě Open 60 Grey Power. Nejstarší účastník závodu, důchodce RK-J, říká: „Účast v Rolex Sydney Hobart 2013 mi připomněla, jak moc se mi líbí vzrušení z oceánského závodu. Sólový jachting je sport, při kterém se cítím jako doma, nikdo jiný vám nemůže pomoci, vše držíte ve svých rukou.“

I nadále trvá na tom, že ze sportovního jachtingu nikdy neodejde do důchodu a bude se snažit zůstat co nejdéle aktivní. Před závodem uvedl, že ostatní soutěžící jsou mladší a pravděpodobně silnější, ale pro jeho úspěch hovoří zkušenosti a entuziasmus.

Zkušenosti mu říkají, že vedle fyzické přípravy je důležitá i příprava mentální: „Může se stát, že nás potká bouře hned na začátku závodu. Silnější soupeři odstoupí a já si se situací poradím lépe, je to psychologická věc. Musíte si všechny věci na palubě zautomatizovat. Jen tímto způsobem i při totální únavě víte, co kdy udělat.“ Další podrobnosti o jeho plavbě si můžete přečíst v knize „A world of my own“ . ▲

